

Verslag workshopcyclus diversiteit: studievaardigheden

Studeer wijzer: Iedereen op weg naar succesvol studeren?

Doelstelling

Door het uitwisselen van ervaringen en expertise met betrekking tot het thema studievaardigheden binnen het hoger onderwijs komen tot beleidsaanbevelingen .

Werkwijze

Deelnemers werden verdeeld in kleine groepen en werden gevraagd rond een aantal kernvragen via overleg tot standpunten te komen. Vervolgens werd dit besproken en geïnventariseerd in groep om nadien dit plenair te brengen. In tegenstelling tot het werken in groep verliep het plenair gedeelte niet vlot wegens tijdgebrek om de standpunten van de verschillende groepen samen te brengen.

Er werd gewerkt rond de volgende vragen:

Studievaardigheden:

- Wat begrijpen we er onder en wat niet?
- Waarom is dit een actieterrein binnen het hoger onderwijs en waarom zouden we dit niet doen?
- Voor wie? Voor wie niet?
- Moeten we ze verplichten of niet?
- Wanneer werken we rond studievaardigheden en wanneer niet?
- Wie begeleidt rond studievaardigheden en wie niet?
- Hoe gaan we te werk en hoe niet?

Inventaris aangehaalde punten: (Sommige punten vind je zowel in de ene als de andere kolom terug; niet elke deelnemer gaat noodzakelijk akkoord met deze inventaris)

Wat?	Wat niet?
Leren leren	➤ Van' buiten leren'
Methode/planning	➤ We zijn geen 'medische leveranciers' van middelen
Nadruk op het procesmatige: inzicht, metacognitie, kunnen evalueren en bijsturen	➤ Therapie
Op concreet studiemateriaal	➤ niet 'heiligmakend'
Aanpakken uitstelgedrag	➤ niet inhoudelijk
Aanpakken faalangst	➤ Faalangst
	➤ Assertiviteit
	➤ Sociaal-emotionele vaardigheden

<p>Werken rond attitude</p> <p>Academisch Nederlands</p> <p>Link leggen tussen werkvormen en evaluatievormen</p> <p>Examenvaardigheden</p> <p>Leerstijlbegeleiding</p> <p>Schrijven van een paper</p> <p>Studiekeuzevaardigheden</p> <p>Spreken voor een groep</p>	
<p>Waarom?</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Slaagkansen verhogen ➤ Efficiëntie verhogen ➤ Motivatie verhogen ➤ Eigen leerstijl ontwikkelen ➤ Zelfreflecterend vermogen bevorderen ➤ Preventief of remediërend ➤ Komen tot autonome, zelfsturende studenten ➤ studiecomfort verhogen(niet enkel voor 'zwakke' studenten) ➤ Financiering ➤ Overgang SO-HO ➤ Academische en sociale integratie ➤ Remediëren bij achterstand ➤ Omwille van verscheiden instroom ➤ 'onze job' 	<p>Waarom niet?</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ kost te veel geld ➤ Tot hoe ver kan je gaan? ➤ Het is een taak van het secundair onderwijs ➤ Het onderwijs 'as such' is voldoende; als docenten efficiënt lesgeven wordt dit overbodig ➤ Het is stigmatiserend ➤ Bepampering ➤ Eerder heroriënteren ➤ Andere problematiek op de voorgrond
<p>Voor wie?</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Voor iedereen(met aandacht voor kwetsbare groepen en focus eerstejaars) ➤ Hangt af van de situatie en de grootte van de groep (hogeschool-universiteit) <p>Iedere potentiële student?</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Motivatie en nut inzien is cruciaal 	<p>Voor wie niet?</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Ouders ➤ Examencontractstudenten ➤ Niet gemotiveerde studenten ➤ Voor wie er geen nood aan heeft
<p>Verplicht?</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Nee; wel advies/sturen na evaluatie 	<p>Niet verplicht?</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Niet voor iedereen ➤ Niet haalbaar

<ul style="list-style-type: none"> ➤ Moet laagdrempelig zijn ➤ Ga naar studenten; wacht niet af! Stel je zichtbaar op. ➤ Een OO maken 'informatie-en studievaardigheden' 3SP ➤ eerder opteren voor een gepersonaliseerde aanpak ipv een test. ➤ Een intakegesprek met de eerstejaarsstudenten ➤ Afhankelijk van de instelling en de opleiding ➤ Een verplichte sessie? ➤ Extra duwtje voor bepaalde doelgroepen? 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Het is de verantwoordelijkheid van de student ➤ Vrijwillig tov vrijblijvend (Deelnemen betekent engagement)
<p>Wanneer?</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Het hele jaar door ➤ Belangrijk op bepaalde piekmomenten ➤ pro-actief ➤ Na testing en minder goede score gericht aanspreken ➤ Instroom: start van het academiejaar; bij de schakelstudenten tijdens de infodag (bij hun studiekeuze) ➤ Na examens 	<p>Wanneer niet?</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Later in het academiejaar/vlak voor de examens = te laat
<p>Door wie?</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Iedereen (assistenten, docenten,...) maar een dienst die er op focust ➤ Iedereen die professioneel bezig is ➤ Docenten: vakinhoud ➤ Zorgcoördinator ➤ Andere studenten ➤ Studietrajectbegeleiders ➤ Sociale voorzieningen 	<p>Door wie niet?</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Commerciële instellingen/repetitoren (gelijkheidsprincipe? Kwaliteitsbewaking?)
<p>Hoe?</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ In groep of individueel ➤ Op uitnodiging/vrijblijvend ➤ Tutoring 	<p>Hoe niet?</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Prekerig, problematiserend

<ul style="list-style-type: none"> ➤ Mentoring ➤ Actieve benadering risicogroepen ➤ Vakinhoudelijk ➤ Activerend, sensibiliserend, waardierend ➤ screenings ➤ online 	
---	--

Plenair gedeelte

De bedenking werd gemaakt dat studievaardigheden hier, om de bespreking makkelijker te maken, eng bekeken worden. Dit terwijl het werken rond studievaardigheden steeds kadert binnen een groter geheel van studiebegeleiding.

Hoe de begeleiding van studievaardigheden op dit moment gebeurt, hangt sterk af van de instelling en van de opleiding. Elke instelling werkt hier echter aan en dit om de kloof tussen het secundair en het hoger onderwijs te dichten en om in te spelen op de diverse instroom van studenten.

In een ideale wereld zou de nood aan begeleiding van studievaardigheden dalen doordat bijvoorbeeld de cursussen van docenten optimaal zouden zijn (gestructureerd, toegankelijk, duidelijk...). Didactische werkvormen en evaluatievormen zouden het verwerven van studievaardigheden stimuleren, studenten zouden zelf meer verantwoordelijkheid voor hun leerproces opnemen... Er kan nagedacht worden over alternatieve evaluatievormen. Hoe kan men bepaalde kennis en competenties overbrengen zonder het laten van buiten leren van 600 bladzijden? De moeilijkheid hierbij is natuurlijk de grote en diverse instroom van studenten. Het begeleiden van studievaardigheden is in dit opzicht een tussenoplossing.

Zonder met de vinger te wijzen werd de rol van het secundair onderwijs onder de loep genomen. Men was het er over eens dat de kloof tussen secundair en hoger onderwijs groter is dan wordt ingeschat (net zoals de kloof tussen het hoger onderwijs en de arbeidsmarkt). Dit ondanks het feit dat sommige leerkrachten zeker aandacht besteden aan dergelijke vaardigheden en ondanks de structurele inbedding van 'leren leren' in het curriculum. Uit de praktijk blijkt dat heel wat generatiestudenten problemen ondervinden om te slagen in het hoger onderwijs. Zeker bij het 7de jaar BSO zou hier extra aandacht aan moeten worden besteed. Deze leerlingen zijn namelijk niet voorbereid op het hoger onderwijs, terwijl ze wel toegelaten worden.

Aan de andere kant werd er gesteld dat er nu eenmaal een kloof is tussen het secundair en het hoger onderwijs. Studenten komen in een nieuwe situatie terecht en worden geconfronteerd met nieuw materiaal, nieuwe werkvormen en nieuwe vaardigheden die zij moeten aanwenden. Studenten moeten dan ook de kans krijgen om hierin te groeien. Het werken rond studievaardigheden is een element om hen te helpen met deze nieuwe situatie.

De vraag die zich vervolgens opdringt is of studievaardigheden moeten ingebouwd worden in het curriculum van het hoger onderwijs. Sterker nog: moet er een algemeen voorbereidend jaar worden geïntroduceerd? Hierbij werden een aantal kritische bedenkingen geformuleerd.

De opleidingen zouden langer worden. Voorstanders bemerkten echter dat trajecten door een dergelijk opleidingsonderdeel of zelfs jaar net zouden kunnen verkort worden. Studenten zouden meer studievoortgang maken en gewapend zijn tegen de valkuilen van de flexibiliteit.

Een tweede bedenking was dat studenten, en wij als studentenbegeleiders, ook soms moeten durven toegeven dat een bepaalde opleiding nu eenmaal te moeilijk kan zijn voor een bepaalde student. Anderen opperden dan weer dat een voorbereidingsjaar deze studenten net zou kunnen helpen tot dit besef te komen. De focus op de begeleiding van het maken van een realistische studiekeuze kan hier een uitweg bieden.

In het verlengde hiervan werd ook de verantwoordelijkheid van studenten aangehaald. Het introduceren van een vak of voorbereidingsjaar houdt het risico in dat studenten te veel gepamperd worden, terwijl de verantwoordelijkheid voor het eigen leerproces net inherent is aan het hoger onderwijs.

Een volgende kritische opmerking betrof het feit dat sommige kennis niet meer in te halen valt. Denk bijvoorbeeld aan een leerling uit de humane wetenschappen die onvoldoende wiskunde heeft gekregen om bepaalde studies aan te vatten. Een voorbereidend jaar of een vak studievaardigheden zou hier niet noodzakelijk iets uithalen.

Tot slot werd de invoering van studievaardigheden in het curriculum van het hoger onderwijs kritisch beschouwd vanuit het standpunt van de student die geen nood heeft aan deze ondersteuning. Er zijn namelijk heel wat studenten die wel een probleemloos parcours afleggen in het hoger onderwijs. Voor hen zou een voorbereidingsjaar enkel de studieduur verlengen.

In sommige opleidingen, zoals de lerarenopleiding, zou een expliciete focus op studievaardigheden wel vruchten afwerpen.

Hoewel het werken rond studievaardigheden verschilt over de verschillende instellingen, zijn er moeilijkheden waar iedereen mee te kampen heeft: het zijn vaak de studenten die het minder nodig hebben die de vraag stellen naar begeleiding. In dit opzicht zou de opname in het curriculum een oplossing zijn. Ook het werken met een bonussysteem voor studenten die begeleiding volgen zou kunnen werken. Maar de verantwoordelijkheid van de student werd ook hier benadrukt. Het succes van een dergelijke begeleiding hangt trouwens gedeeltelijk af van de motivatie van de student. Bij een verplichting zou deze motivatie ontbreken. Of een student bereikt wordt is tevens socio- cultureel bepaald. Een actieve benadering van studenten(groepen) kan hierbij het verschil maken. Een hekel punt is echter dat het risico bestaat dat de diensten overbelast worden. Wordt er te veel promotie gemaakt, dan is de kans reëel dat er te weinig personeel is om iedereen op te vangen.

Een laatste suggestie was het ontwikkelen van een screeningsinstrument waarbij men zou kunnen nagaan hoe het zit met de studievaardigheden van (beginnende) studenten.